JSBA
ISSN: 2651-1630 E-ISSN: 2672-9040
Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology
วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ
https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/index
Wat Wang Tawan Tok Nakhon Si Thammarat, Thailand
pp. 220-236

บทความวิจัย

นโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย*

THE COMMUNICATION POLICY FOR SHARING KNOWLEDGE ON LOW FODMAP IN SYMPTOMATIC CONTROL BY THAI DIETETIC ASSOCIATION

วริทธิ์ ศรีสุขทวีรัตน์[1], วิทยาธร ท่อแก้ว[2], สุภาภรณ์ ศรีดี[2], ปัทมพรรณ โลมะรัตน์[3]
Varit Srisukthaveerat[1], Wittayatorn Tokaew[2], Supaporn Sridee[2], Pattamapan Lomarat[3]
[1]นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
[1]Student in Doctor of Philosophy in Communication Innovation for Political and Local Administration Program, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand
[2]สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
[2]School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand
[3]ภาควิชาอาหารเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพ
[3]Department of Food Chemistry, Faculty of Pharmacy, Mahidol University, Bangkok, Thailand
[1]Corresponding author E-mail: varit.srisukthaveerat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นศึกษา 1) สภาพปัญหาและความต้องการการสื่อสาร 2) กระบวนการการสื่อสาร 3) กลยุทธ์การสื่อสาร 4) แนวทางการพัฒนานโยบายการสื่อสาร และ 5) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสื่อสารสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ (1) ผู้บริหารสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย หัวหน้าโครงการ และสมาชิกของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย รวมจำนวน 5 คน (2) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านทางเดินอาหารจำนวน 5 คน (3)

* Received 12 December 2022; Revised 25 December 2022; Accepted 28 December 2022

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย จำนวน 5 คน (4) นักกำหนดอาหารวิชาชีพ จำนวน 5 คน (5) นักวิชาการการสื่อสาร จำนวน 5 คน โดยมีวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงอุปนัย เพื่อหาข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการสมาคมฯและบุคลากรทางการแพทย์ต้องการข้อมูลที่เพิ่มขึ้น เพื่อจัดทำนโยบายขึ้นโดยร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยปัจจุบันมีการสื่อสารผ่านงานประชุมวิชาการและวารสารสมาคม แต่ไม่มีความต่อเนื่อง และ 2) กระบวนการสื่อสาร เพื่อเกิดการยอมรับข่าวสาร ผู้รับสารต้องการได้รับข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ แหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เพื่อส่งผลต่อการประเมินใน ทดลอง และการยอมรับ 3) กลยุทธ์การสื่อสาร มีการสื่อสารผ่านงานประชุมวิชาการ และวารสารวิชาการโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องมีแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ 4) แนวทางการพัฒนา สมาคมต้องมีการสร้างตัวตนขึ้น จัดตั้งคณะทำงาน และร่วมมือกับภาคีเครือข่าย 5) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำนโยบายการสื่อสารทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนนำเข้าไปในหลักสูตรการเรียน และจัดทำแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน

คำสำคัญ: นโยบาย, การสื่อสารโภชนาการ, อาหาร, โรคทางเดินอาหาร

Abstract

The purpose of this research is to study 1) problems and needs the communication policy 2) communication process 3) communication strategy 4) communication policy efficiency development and 5) Prepare communication policy proposals for Local Administration on Low FODMAP in Symptomatic Control by Thai Dietetic Association. The study was conducted using qualitative research by using the in-depth interview total 25 key informants, including: 5 committee of Thai Dietetic Association, project manager and member of Thai Dietetic Association, 5 gastroenterologist, 5 Anti-aging doctor, 5 Dietitian, and 5 Communicator specialist. The recruiting method is specific selection. Data were analyzed by inductive analysis. The research found that 1) Problems and needs: Thai Dietetic Association and healthcare practitioners need more information. Thai Dietetic Association need to establish a communication policy in conjunction with network partners. 2) Communication process: The audience wants to receive reliable information to affect evaluation, trial, and adoption. 3) Communication strategy: The association invites specialist give a lecture in academic conference and publish article in academic journal. 4) Communication policy efficiency development: The association must create an identity, form a team, and collaborate with network partners. 5) Prepare communication policy proposals

for Local Administration: Making communication policy for both government and private organizations. Bring Low fodmap is a part of the curriculum and Establish guideline for the Thai healthcare practitioner.
Keywords: Policy, Nutrition Communication, Food, Gastrointestinal Disease

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และยังเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นตัวช่วยในการบำรุงสุขภาพให้แข็งแรง อีกทั้งสามารถใช้ในการบำบัดโรค ควบคุมโรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น หรือที่เรียกว่า โภชนบำบัด สอดคล้องกับมีโรคที่มีความจำเป็นในการใช้อาหารเพื่อควบคุมจำนวนหนึ่ง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคไต เป็นต้น และหนึ่งในโรคที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้อาหารในการควบคุมคือโรคที่มีความเกี่ยวข้องกับทางเดินอาหาร โรคดังกล่าวคือ โรคลำไส้แปรปรวน (irritable bowel syndrome) และภาวะแบคทีเรียในลำไส้เล็กส่วนต้นเจริญผิดปกติ (small intestinal bacterial overgrowth) ซึ่งมีการคาดการณ์ว่ามีผู้ป่วยที่เป็นโรคลำไส้แปรปรวน (IBS) ทั่วโลกมากถึง 10-15 เปอร์เซ็นต์ทั่วโลก และที่สำคัญโรคทั้งสองนั้นมีการค้นพบว่ามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ภาวะแบคทีเรียในลำไส้เติบโตมากเกินปกติ สามารถเป็นสาเหตุที่นำไปสู่โรค IBS ในผู้ป่วย IBS บางราย (Aziz, I. et al., 2017) โดยอาการของโรคทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน คือ ท้องเสียสลับกับท้องผูก ท้องอืดทำให้มีปริมาณแก๊สในทางเดินอาหารมากเกินกว่าปกติจนรู้สึกมีอาการปวดเกร็ง และผู้ป่วยบางรายน้ำหนักลดลงเนื่องจากมีการดูดซึมของสารอาหารที่ลดลง (Dukowicz, A. C. et al., 2007) โดยโรคทั้งสองส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย หนึ่งในสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้อาการของโรครุนแรงยิ่งขึ้นคือ อาหาร ซึ่งมีความแตกต่างจากแนวทางการรักษาของบุคลากรทางการแพทย์ในปัจจุบันคือการให้ยารักษาตามอาการที่เกิดขึ้น ถึงอย่างไรก็ตามอาการดังกล่าวจะไม่หายขาด โดยจะเกิดขึ้นและหายไปตามพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้ป่วย จึงมีการค้นพบอาหารประเภทหนึ่งที่ช่วยในการควบคุมโรคลำไส้แปรปรวน (IBS) และภาวะแบคทีเรียในลำไส้เล็กส่วนต้นเจริญผิดปกติ (SIBO) ให้สงบลง ลดการเกิดอาการที่ไม่พึงประสงค์ของโรคขึ้นมาอีกนั้นคือโภชนาการ Low FODMAP

FODMAP ถูกคิดค้นโดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยโมนาส ประเทศออสเตรเลีย FODMAP เป็นสารอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตที่สามารถหมักทำให้เกิดแก๊สและรวมไปถึงน้ำตาลแอลกอฮอล์ โดยโภชนาการ FODMAP สามารถพบได้ในอาหารทั่วไปในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น ผัก ผลไม้ ขนมปัง เป็นต้น คำว่า FODMAP เป็นตัวย่อที่มาจากคำว่า 1) F: Fermentable คือ เกิดการหมักได้ 2) O: Oligosaccharide คือ น้ำตาลฟรุกแตน กาแลกแตน 3) D: Disaccharide คือ ซูโครส แลกโตส มอลโตส 4) A: And = และ 4) M: Monosaccharide

คือ ฟรุกโตส กลูโคส กาแลคโตส 5) P: Polyols คือ น้ำตาลแอลกอฮอล์ เช่น ซอร์บิทอล โดยที่โภชนาการ FODMAP แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ชนิดแรก High FODMAP เป็นอาหารประเภทที่ผู้ป่วยที่เป็น SIBO หรือ IBS หากรับประทานมักจะมีอาการไม่พึ่งประสงค์เกิดขึ้นจึงมีคำแนะนำให้หลีกเลี่ยงอาหารประเภทนี้ และประเภทสอง Low FODMAP คืออาหารที่แนะนำให้ผู้ป่วย SIBO หรือ IBS รับประทานเพื่อควบคุมโรคไม่ให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์จึงเหมาะสำหรับผู้ป่วย ซึ่ง FODMAP ซึ่งในปัจจุบันโภชนาการ Low FODMAP ในประเทศไทยมีการใช้จำนวนน้อย และอยู่ในวงที่จำกัด ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อีกทั้งข้อมูลภายในประเทศที่มีจำนวนน้อยจึงส่งผลต่อความมั่นใจในการใช้ในการแนะนำอาหารชนิดนี้ในการดูแลผู้ป่วย อีกประการหนึ่งคือ การสื่อสารเพื่อเผยความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP ในการควบคุมโรคภายในประเทศมีจำนวนน้อย ส่งผลต่อการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่สามารถเข้าถึงบุคลากรทางการแพทย์ได้อย่างทั่วถึง จึงมีความรู้ไม่มากเพียงพอ ส่งผลต่อทัศนคติที่ไม่เกิดความมั่นใจ จึงไม่มีการแนะนำหรือนำไปใช้ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2563) โดยหนึ่งในปัจจัยหลักคือ Low FODMAP ยังไม่ถูกผลักดันให้มีการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความจนกลายเป็นนโยบายที่สามารถนำเข้าไปเป็นหนึ่งในแผนการรักษา ควบคุม ตามแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562-2566 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 อาหารศึกษา กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2580) (กรมอนามัย สำนักโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

อาหารประเภท Low FODMAP ยังเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับประเทศไทย การสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ความรู้จึงมีความสำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในเรื่องของการกระจายความรู้ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลจึงมีความสำคัญ ที่ต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องของโภชนาการในการควบคุมโรคและมีความน่าเชื่อถือ โดยสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรหนึ่งที่ให้ความสำคัญในด้านอาหาร เป็นองค์กรวิชาชีพด้านโภชนาการและกำหนดอาหาร ที่มุ่งเน้นในการประเมินภาวะโภชนาการของผู้ป่วย วิเคราะห์และวางแผนการให้โภชนบำบัด การให้คำปรึกษา ติดตาม ประเมินผล ส่งเสริม และฟื้นฟูภาวะโภชนาการ โดยที่มีพันธกิจคือ 1) รักษามาตรฐานและพัฒนาคุณภาพงานโภชนาการ โภชนบำบัดและการกำหนดอาหาร 2) เป็นศูนย์กลางข้อมูลในด้านโภชนาการ โภชนบำบัด และการกำหนดอาหารแก่นักกำหนดอาหาร บุคลากรทางการแพทย์และประชาชนทั่วไป 3) แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านโภชนาการ โภชนบำบัด และกำหนดอาหารกับเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ที่รับข้อมูลข่าวสารสารเป็นที่ยอมรับ ซึ่งหนึ่งในผู้รับสาร คือ บุคลากรทางการแพทย์ด้วยกลยุทธ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเนื้อหา ด้านช่องทาง และการโน้มน้าวใจเพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์นั้นเกิดการเปิดรับอาหารที่เรียกว่า Low FODMAP นำมาใช้ในการดูแลแนะนำผู้ป่วย โดยที่จะต้องมีการจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาด้านการสื่อสารให้ดีขึ้นโดยเป็นการแก้ปัญหาด้านการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าถึง และเกิดความเข้าใจในตัว Low FODMAP

และอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญคือการกำหนดนโยบายทั้งในองค์กรและองค์กรอื่นๆ เพื่อให้การเผยแพร่สามารถทำไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่บุคลากรทางการแพทย์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง นโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคโดยหารูปแบบในการสื่อสารที่สามารถทำให้เกิดแนวทางในการสื่อสารต่อ บุคลากรทางการแพทย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับอาหาร Low FODMAP ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย และนำไปปฏิบัติในการแนะนำเผยแพร่ข้อมูลในส่วนนี้ รวมถึงรูปแบบการสื่อสารที่สามารถเผยแพร่อย่างทั่วถึง สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลในส่วนนี้ได้ รวมทั้งนำไปสู่การผลักดันนโยบายในการพัฒนาประเทศและระดับท้องถิ่นด้านโภชนาการเพื่อการควบคุมโรคได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค
2. เพื่อศึกษากระบวนการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค
3. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารด้วยการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค
5. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในที่ทำการวิจัยครั้งนี้ รวม 25 คน ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย หัวหน้าโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP และสมาชิกสมาคมที่ทำการสื่อสารเกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค จำนวน 5 คน 2) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านทางเดินอาหาร เนื่องจากเป็นผู้ที่วินิจฉัยโรคเกี่ยวข้องและเป็นผู้ที่ทำการแนะนำในการรักษา โดยจำนวนผู้ที่ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ จำนวน 5 คน 3) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย เนื่องจากเป็น

เผยแพร่ความรู้ด้านการแพทย์องค์รวมทั้งการแนะนำอาหาร และวิตามินต่าง ๆ โดยจำนวนผู้ที่ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ จำนวน 5 คน 4) นักกำหนดอาหารที่เป็นกลุ่มที่สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารโดยตรงกับผู้ที่ต้องควบคุมโรค จำนวน 5 คน 5) นักวิชาการสื่อสาร ที่เชี่ยวชาญการเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารโดยตรงกับผู้ที่ต้องควบคุมโรค จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 3 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยการ หัวหน้าโครงการและผู้รับผิดชอบโครงการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP และสมาชิกสมาคมที่ทำการสื่อสารเกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค
ตัวอย่างข้อคำถาม *“ สมาคมของท่านมีสภาพปัญหาเรื่องความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP Diet อะไรบ้าง เป็นอย่างไร”*

ชุดที่ 2 สำหรับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านทางเดินอาหาร แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย และนักกำหนดอาหาร
ตัวอย่างข้อคำถาม *“ท่านคิดว่าปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของ Low FODMAP เพื่อควบคุมโรค เป็นอย่างไร”*

ชุดที่ 3 สำหรับนักวิชาการสื่อสาร ที่เชี่ยวชาญการเผยแพร่ความรู้ด้านอาหารโดยตรงกับผู้ที่ต้องควบคุมโรค เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง

ตัวอย่างข้อคำถาม *“ท่านคิดว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค ควรเป็นในแนวทางใด”*

โดยเครื่องที่ใช้ในการศึกษาถูกดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองยึดหลักจริยธรรมในการวิจัยในคน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้างตามประเด็นต่าง ๆ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และจะหยุดสัมภาษณ์เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนหรืออิ่มตัว โดยการสัมภาษณ์โดยมีวิธีการเลือกแบบเจาะจง ก่อนทำการเก็บวิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลและภายหลังจากการได้รับการตอบรับ จึงทำการนัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ โดยการสร้างข้อสรุป จากการตีความและการสัมภาษณ์รวมไปถึงข้อมูลเอกสารที่ได้มาและทำการทดสอบข้อมูลแบบสามเส้า

แล้ว นำกรอบแนวคิดมาเป็นตัวตีกรอบตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เลขที่ 028/64NA

ผลการวิจัย

การศึกษานโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค **ด้านความรู้และทัศนคติ** สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยและสมาชิกสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยที่ทำการเผยแพร่ความรู้เรื่อง Low FODMAP มีข้อมูลความรู้ยังไม่เพียงพอในการสื่อสาร โดยเฉพาะข้อมูลรายการอาหาร Low FODMAP ของไทย และข้อมูลโรคที่สามารถใช้ Low FODMAP ในการควบคุม จึงมีความต้องการข้อมูลในส่วนนี้ โดยมีความต้องการข้อมูลที่เป็นงานวิจัยเนื่องจากมีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับผู้รับสารคือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมที่มากยิ่งขึ้น โดยที่มีความต้องการข้อมูลรายการอาหารที่เป็นอาหารในไทยเนื่องจากสามารถนำไปใช้ได้จริง **ด้านนโยบายเกี่ยวกับโภชนาการ Low FODMAP** ปัจจุบันสมาคมยังไม่มีการจัดทำนโยบายออกมาจึงความต้องการจัดทำนโยบายที่เกี่ยวโภชนาการ Low FODMAP โดยต้องการร่วมกับสภาวิชาชีพนักกำหนดอาหารและสมาคมแพทย์ระบบทางเดินอาหาร เพื่อจัดทำนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับบุคลากรทางการแพทย์ที่ยังไม่เคยได้รับนโยบายจากองค์กรใด จึงมีความต้องการโดยเฉพาะเป็นแนวทางปฏิบัติในการใช้ดูแลรักษาผู้ป่วย **ด้านกระบวนการสื่อสาร** สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย ปัจจุบันมีเพียงการเผยแพร่ข้อมูลในประชุมวิชาการที่มีการจัดขึ้นและวารสารวิชาการของสมาคมซึ่งจัดเพียงเพียงหนึ่งครั้ง โดยช่องทางอื่นยังไม่มีการจัดทำขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสมาชิกของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยต้องการการเผยแพร่ความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัยและทำในทุกๆ ช่องทางที่สามารถจัดทำขึ้น ส่วนของผู้รับสาร มีความต้องการสื่อสารโดยองค์กรที่มีความน่าเชื่อ โดยต้องให้ให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมาพูดเพื่อให้ความรู้ โดยที่สิ่งสำคัญคือข้อมูลที่นำมาใช้ต้องมีการอ้างอิงต้องมีความน่าเชื่อถือที่มากเพียงพอ

2. ผลการศึกษากระบวนการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค โดยทำการศึกษาการกระบวนเผยแพร่ความรู้จนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้น ดังนี้ **ขั้นการเกิดการตระหนักรู้** ผู้รับสารมีความต้องการให้มีการสื่อสารโดย มีการอธิบายถึง โภชนาการ Low FODMAP คืออะไร

สามารถใช้ควบรักษาโรคอะไร เหมาะสำหรับผู้ป่วยกลุ่มไหน นอกเหนือจากนั้นคือมีการสื่อสารโดยอาจารย์หรือบุคคลที่มีองค์ความรู้ และความน่าเชื่อถือในงานประชุมวิชาการหรือบรรยายในห้องเรียน **ขั้นการให้ความสนใจ** ผู้รับสารมีการกล่าวว่า จัดให้มีการสื่อสารโดยให้มีหัวข้อ Low FODMAP เป็นหัวข้อหนึ่งในงานประชุมวิชาการโดยที่เป็นเชิญผู้มีความเชี่ยวชาญมาพูดในงานประชุมวิชาการนั้นๆ นอกเหนือจากนั้นเป็นสื่อสารโดยที่มีการอ้างอิงข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือจากการตีพิมพ์วิจัยในวารสาร ที่มี ค่าดัชนีความเชื่อมั่น (Impact factor) ในระดับสูง **ขั้นประเมินผล** ผู้รับสารมีความต้องการได้รับการสื่อสารที่เป็นข้อมูลที่มีแหล่งอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือและมีความชัดเจน โดยผู้รับสารจะมีการนำข้อมูลที่ได้รับนำมาเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลที่มีการสืบค้นเพิ่มเติมด้วยตนเองให้มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน **ขั้นการทดลองใช้** ผู้รับสารมีความเชื่อจากการประเมิน เพื่อเลือกใช้โดยขั้นทดลองใช้ ผู้รับสารมีความจำเป็นต้องประเมินภาวะโภชนาการผู้ที่เข้าทำการทดลองเพื่อมิให้ผู้ทดลองเกิดภาวะทุพโภชนาการ อีกส่วนที่มีความสำคัญคือผู้รับสารมีความต้องการได้รับข้อมูลงานวิจัยเพื่อสนับสนุนในการทดลองการ และอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจที่จะทดลองใช้โภชนาการ Low FODMAP คือผู้เข้ารับบริการมีการสอบถามเกี่ยวกับโภชนาการ Low FODMAP และมีความประสงค์จะทดลองใช้ **ขั้นการยอมรับ** ผู้รับสารจะยอมรับต่อเมื่อมีการทดลองใช้แล้วได้ผลคนไข้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก และเป็นเรื่องที่ไม่ลำบาก ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทาน อีกส่วนหนึ่งของผู้รับสารมองว่า หากจะยอมรับมีความจำเป็นที่ต้องมีแนวทางปฏิบัติ (Guideline) ให้มีความชัดเจนพร้อมทั้งมีผลลัพธ์ที่ดีขึ้นจากการทดลองใช้

3. ผลการศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ **กลยุทธ์ด้านการจัดการเนื้อหา** สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำ เนื่องจากยังไม่การสื่อสารโดยตรงจากสมาคม ส่วนของสมาชิกของสมาคมนักกำหนดอาหารที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP มีกลยุทธ์ด้านการจัดการเนื้อหาโดยการเผยแพร่ข้อมูลของโรคที่สามารถใช้ Low FODMAP ควบคุม และชนิดอาหารที่โดยเป็นตารางแบ่งเป็นชนิดอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและสามารถรับประทาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย **กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ** สมาคมนักกำหนดอาหารเน้นไปทางช่องทางงานประชุมวิชาการ และวารสารวิชาการวิชาการของสมาคมเนื่องจากมีความน่าเชื่อถือสูง และในอนาคตมีการการวางแผนจัดทำแอปพลิเคชันเพื่อให้เข้าถึงได้ทั้งบุคลากรด้านการแพทย์และบุคคลทั่วไป ส่วนสมาชิกสมาคมนักกำหนดอาหารที่ทำการเผยแพร่ความรู้ Low FODMAP เน้นไปในการตีพิมพ์วารสารวิชาการในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ การบรรยายตามงานประชุมวิชาการและตามมหาวิทยาลัย และจัดทำการสื่อสารแอพพลิเคชั่น **กลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจ** สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยมีการเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายในงานประชุมวิชาการเพื่อเป็นการโน้มใจในการฟังให้เกิดความสนใจ ส่วนของสมาชิกสมาคมนักกำหนดอาหารที่ทำ

เรื่องการเผยแพร่ความรู้Low FODMAP มีวิธีการโน้มน้าวด้วยวิธีการใช้ข้อมูลที่มีแหล่งอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อของต่างประเทศมาเป็นส่วนประกอบในการสื่อสาร

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ **ส่วนของแนวทางการพัฒนากระบวนการการสื่อสาร** สมาคมฯ ควรสร้างตัวตนให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยจัดตั้งตัวเองเป็นศูนย์กลางในด้านความรู้เกี่ยว Low FODMAP ในการควบคุมโรค โดยมีแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวกับ Low FODMAP และจัดทำงานวิจัยเพื่อนำใช้ในการเผยแพร่ความรู้ที่เป็นของสมาคม อีกส่วนหนึ่งคือจัดทำรายการอาหาร Low FODMAP ที่ใช้สำหรับประเทศไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้แก่บุคลากรทางการแพทย์เพื่อใช้แนะนำผู้ป่วย และสิ่งสำคัญคือจัดสรรกำลังคนให้เพียงพอต่อภาระงานในกระบวนการการสื่อสาร **แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสาร** จัดทำกลยุทธ์ในการจุดประเด็นเรื่อง Low FODMAP เน้นเป็นรูปแบบ content marketing โดยที่มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ได้ประโยชน์โดยตรง และ กลยุทธ์ในการใช้ช่วงเวลา จังหวะในการสื่อสาร นอกเหนือจากนั้นควรใช้กลยุทธ์ทางอ้อมโดยมีการสื่อสารผ่านผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและนำปรึกษาบุคลากรด้านสาธารสุขเพื่อให้เกิดความสนใจมากขึ้น **แนวทางการพัฒนานโยบายการสื่อสาร** ควรร่วมมือกับองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องรวมกันเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อผลักดันนโยบาย โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะเพื่อจัดทำนโยบาย และอีกส่วนหนึ่งคือ การจัดทำแนวทางปฏิบัติ (Guideline) เพื่อให้เกิดแนวทางในการดูแลที่มีความชัดเจน

5. ผลการศึกษาการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบไปด้วย 1) จัดทำนโยบายการสื่อสารเพื่อผลักดันให้บุคลากรทางแพทย์ใช้โภชนาการ Low FODMAP ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน 2) จัดทำนโยบายสื่อสารที่เป็นในรูปแบบแนวทางปฏิบัติ (Guideline) 3) นโยบายการสื่อสารโดยที่นำหัวข้อโภชนาการ Low FODMAP ในการควบคุมโรคเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการเรียนแก่บุคลากรการแพทย์ที่มีความเกี่ยวข้อง 4) กำหนดนโยบายในการสื่อสารโดยผ่านทางฉลากอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้จากการแนะนำของบุคลากรทางการแพทย์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้รวบรวม และทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ โดยนำมาอภิปราย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค พบว่า สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยและสมาชิกสมาคมในฐานะผู้ส่งสาร ปัจจุบันมีข้อมูลความรู้ยังไม่เพียงพอในการสื่อสาร จึงมีความต้องการข้อมูลที่เพิ่มมาก โดยเฉพาะข้อมูลรายการอาหาร Low FODMAP ของไทย และ

ข้อมูลโรค อาจเนื่องจาก Low FODMAP ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยทำให้ข้อมูลยังมีจำนวนที่ไม่มาก อีกทั้งงานวิจัยภายในประเทศมีจำนวนน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ พละปัญญา มีข้อเสนอแนะว่า ผู้ส่งสารควรมีความรู้ และความสามารถในการสื่อสารได้เพียงพอ 2) เนื้อหาควรใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร (ปิยะ พละปัญญา, 2562) นอกจากสมาคมมีความต้องการจัดทำนโยบายที่เกี่ยวโภชนาการ Low FODMAP เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำนโยบายขึ้นมาที่ชัดเจน เนื่องจากองค์ความรู้และข้อมูลมีจำนวนไม่มาก ทำให้การจัดทำนโยบายที่มีความชัดเจนจึงไม่อาจสามารถทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณภรณ์ รัตนโกสุม ที่พบว่า ความไม่ความชัดเจนของนโยบายจะส่งผลต่อการดำเนินงานของกิจกรรมที่ทำ (วรรณภรณ์ รัตนโกสุม, 2564) และงานวิจัยของจิตตินันทน์ ตั้งประเสริฐและพิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์ ที่พบว่า การกำหนดแผนการที่ใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้ง ภายในและภายนอกหน่วยงานทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (จิตตินันทน์ ตั้งประเสริฐ และพิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์, 2563) ส่วนของกระบวนการสื่อสารที่ปัจจุบันสมาคมมีการสื่อสารที่มีจำนวนน้อย ทั้งปริมาณและช่องทางการสื่อสาร โดยส่วนหนึ่งอาจเกิดจากโรคที่ใช้ Low FODMAP ในการควบคุมเป็นโรคที่ดูเหมือนเป็นโรคที่ไกลตัว ไม่เป็นที่รู้จักเหมือนโรคอื่นๆที่ใช้อาหารในการควบคุม เช่น เบาหวาน ความดัน เป็นต้น โดยจากผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมณี วิเศษพาณิช ที่พบว่าปัญหาการสื่อสารนั้นเกิดจาก ช่องทางการสื่อสารที่ไม่เพียงพอการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังพนักงานควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร (มณี วิเศษพาณิช, 2561) และงานวิจัยของ ยิ่งขวัญ กิตติโชติพันธุ์ ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการสื่อสาร คือ 1) ผู้ปฏิบัติงานขาด ทักษะความรู้ในงานที่รับผิดชอบ 2) ข้อมูลไม่ชัดเจนครบถ้วน 3) การขาดปรับปรุงข้อมูล (ยิ่งขวัญ กิตติโชติพันธุ์, 2563) ในส่วนของความต้องการด้านกระบวนการสื่อสาร ที่ผู้รับสารมีความต้องการให้ร่วมเป็นภาคีเครอข่ายและร่วมกัน ในการจัดตั้งคณะทำงานและทำการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรชัย รินสาย และวจี ปัญญาใส พบว่า ด้านการวางแผน เน้นการมีส่วนร่วมโดยการวางแผนให้ภาคีเครือข่ายร่วม กำหนดนโยบาย วางแผน การเปิดโอกาสกับผู้บริหารและครู ด้านการจัดองค์การ ให้ร่วมแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู (สุภัทรชัย รินสาย และวจี ปัญญาใส, 2564)

2. ผลการศึกษากระบวนการการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรค โดยทำการศึกษาการความเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน 1) -ขั้นการเกิดการตระหนักรู้ ผู้รับสารมีความต้องการให้มีการสื่อสารโดย มีการอธิบายถึง โภชนาการ Low FODMAP สามารถใช้ควบรักษาโรคอะไร โดยเป็นการการสื่อสารโดยอาจารย์หรือบุคคลที่มีองค์ความรู้ด้าน Low FODMAP ในงานประชุมวิชาการหรือบรรยายในห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติยา วิสิฐพงศ์พันธุ์และคณะ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักรู้มี 3 ปัจจัยที่ส่งผลเป็นบวกคือ ปัจจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยเรื่องความปลอดภัย และปัจจัยพฤติกรรมของผู้ใช้งาน (กิติยา วิสิฐพงศ์พันธุ์ และคณะ, 2565) 2)

ขั้นการให้ความสนใจ ผู้รับสารมีสนใจหัวข้อ Low FODMAP ให้เป็นหัวข้อหนึ่งในงานประชุมวิชาการโดยที่เป็นเชิญผู้มีความเชี่ยวชาญมาพูดในงานประชุมวิชาการและมีการสื่อสารโดยที่มีการอ้างอิงข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือจากการตีพิมพ์วิจัยในวารสารที่มีค่าดัชนีความเชื่อมั่น (Impact factor) ในระดับสูง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุจลินท์ ม่วงยาน และปรเมศร์ อัศวเรืองพิภพ ที่พบ การนำความรู้ที่ได้จากการอบรม สามารถนำไปใช้จริง สามารถนำไปใช้เพื่อเพิ่มทักษะที่นำไปปฏิบัติงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความสนใจ (มุจลินท์ ม่วงยาน และปรเมศร์ อัศวเรืองพิภพ, 2561) 3) ขั้นประเมินผล ผู้รับสารมีความต้องการได้รับการสื่อสารที่เป็นข้อมูลที่มีแหล่งอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือและมีความชัดเจน โดยผู้รับสารจะมีการนำข้อมูลที่ได้รับนำมาเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลที่มีการสืบค้นเพิ่มเติมด้วยตนเองให้มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ พรมสูตร ที่พบว่า ขั้นประเมินผล จะมีประกอบด้วยคือความไว้วางใจ การรับรู้ด้านประโยชน์ และการรับรู้ด้านความง่ายในการใช้ (น้ำทิพย์ พรมสูตร, 2563) 4) ขั้นการทดลองใช้ ขั้นผู้รับสารต้องการทดสอบเพื่อความมั่นใจจนเกิดการยอมรับ ต้องมีการประเมินภาวะโภชนาการผู้ที่เข้าทำการทดลองเพื่อมิให้ผู้ทดลองเกิดภาวะทุพโภชนาการ อีกส่วนที่มีความสำคัญคือผู้รับสารมีความต้องการได้รับข้อมูลงานวิจัยเพื่อสนับสนุนในการทดลอง และอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจที่จะทดลองใช้โภชนาการ Low FODMAP คือผู้เข้ารับบริการมีการสอบถามเกี่ยวกับโภชนาการ Low FODMAP และมีความประสงค์จะทดลอง มีความสอดคล้องกับ Vagas และคณะ ที่ได้กล่าวว่า การทดลองเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ทดสอบ โดยผลที่ได้จาการทดลองอาจนำไปสู่การยืนยัน หรือปฏิเสธก็ได้ (Vargas, P. et al. , 2017) 5) ขั้นการยอมรับ ผู้รับสารจะยอมรับนวัตกรรมต่อเมื่อ มีการทดลองใช้แล้วได้ผลจริง คนไข้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก และเป็นเรื่องที่ไม่ลำบาก ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทาน อีกส่วนหนึ่งของผู้รับสารมองว่า หากจะยอมรับมีความจำเป็นที่ต้องมีแนวทางปฏิบัติ (Guideline) ให้มีความชัดเจนพร้อมทั้งมีผลลัพธ์ที่ดีขึ้นจากการทดลองใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพล คงเจริญ ที่พบว่า ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมประกอบด้วย ด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ด้านการสังเกตได้ ด้านความเข้ากันได้ ด้านผลการทดลองใช้ ด้านการยอมรับความเสี่ยง และด้านความซับซ้อน (นพพงศ์ เกิดเงิน และคณะ, 2564)

3. ผลการศึกษาเพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของผู้ส่งสาร สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำกลยุทธ์ด้านการจัดการเนื้อหา และส่วนสมาชิกของสมาคมนักกำหนดอาหารที่ทำเรื่องการเผยแพร่ความรู้ Low FODMAP มีการจัดการเนื้อหาโดยเน้นข้อมูลมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับชนิดของอาหารและตัวโรคใช้โภชนาการ Low FODMAP ควรควบคุมอาการ โดยมุ่งเน้นที่บุคลากรทางการแพทย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกนาถ ลิขิตไพรวัลย์ ที่กล่าว รูปแบบการนำเสนอ ที่ผู้ส่งสารต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาของสารและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการส่งถึง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการจดจำ และ

ส่งผลต่อเปิดรับข้อมูลที่นำเสนอ (กนกนาถ ลิขิตไพรวัลย์, 2563) ในส่วนของกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ สมาคมนักกำหนดอาหารเลือกใช้ช่องทางงานประชุมวิชาการ และวารสารวิชาการวิชาการของสมาคม ส่วนสมาชิกสมาคมนักกำหนดอาหารที่ทำเรื่องการเผยแพร่ความรู้ Low FODMAP ได้วางกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อโดย การตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ การบรรยายตามงานประชุมวิชาการและตามมหาวิทยาลัย และจัดทำการสื่อสารผ่านแอพพลิเคชั่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์ และณัชนิชา กรกิ่งมาลา ที่พบว่า กลยุทธ์การใช้สื่อขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลที่ผู้รับสาร เช่น สื่อบุคคลกับกลุ่มผู้สูงอายุ การใช้สื่อใหม่ (New media) กับกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน (อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์ และณัชนิชา กรกิ่งมาลา, 2561) กลยุทธ์โน้มน้าวใจ สมาคมฯ มีกลยุทธ์ด้วยวิธีการเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายในงานประชุมวิชาการเพื่อเป็นดึงดูด การฟังให้เกิดความสนใจ ส่วนของสมาชิกสมาคมนักกำหนดอาหารที่ทำเรื่องการเผยแพร่ความรู้Low FODMAP มีวิธีการโน้มน้าวด้วยวิธีการใช้ข้อมูลที่มีแหล่งอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อของต่างประเทศมาเป็นส่วนประกอบในการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาภา ชินคำ และ จุรีวัลย์ ภักดีวุฒิ ที่พบว่า กลยุทธ์การจูงใจประกอบไปด้วย 3 ด้านที่ส่งผลต่อการพฤติกรรม คือ 1) กลยุทธ์การจูงใจด้วยสิ่งตอบแทน 2) กลยุทธ์การจูงใจด้วยลักษณะการทำงาน 3) กลยุทธ์การจูงใจด้วยรูปแบบการจัดการทำงาน (พิชญาภา ชินคำ และ จุรีวัลย์ ภักดีวุฒิ, 2561)

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสาร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน 1) แนวทางการพัฒนากระบวนการการสื่อสารควรสร้างตัวตนให้เกิดความน่าเชื่อถือ สร้างตัวต้นเป็นศูนย์กลางในด้านความรู้ เป็นแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวกับ Low FODMAP และจัดทำงานวิจัยเพื่อนำใช้ในการเผยแพร่ความรู้ และจัดทำรายการอาหาร Low FODMAP ที่ใช้สำหรับประเทศไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้แก่บุคลากรทางการแพทย์เพื่อใช้แนะนำผู้ป่วย และสิ่งสำคัญควรมีการจัดสรรกำลังคนให้เพียงพอต่อภาระงานในกระบวนการการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ยิ่งขวัญ กิตติโชติพันธุ์ พบว่า องค์กรควรมีการบริหารจัดการกำลังคนให้เหมาะสมกับภาระงานและการกำหนดกระบวนการสื่อสารในงานที่ชัดเจนและเป็นแบบแผน เพื่อสนับสนุนให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง (ยิ่งขวัญ กิตติโชติพันธุ์, 2563) 2) แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสาร ควรจัดทำกลยุทธ์ในการจุดประเด็นเรื่อง Low FODMAP เน้นเป็นรูปแบบ content marketing โดยที่มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ได้ประโยชน์โดยตรง โดยที่กำหนดช่วงเวลา จังหวะในการสื่อสาร และค่อย ๆ ทำการสื่อสารโดยมีความต่อเนื่องจากการสื่อสาร และการกลยุทธ์ทางอ้อมโดยมีการสื่อสารผ่านผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและนำปรึกษาบุคลากรด้านสาธารสุขเพื่อให้เกิดความสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเพียงกมล เกิดสมศรี และปรีชา พันธุ์แน่น ที่พบว่า การสื่อสารด้วยความสม่ำเสมอ เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ (เพียงกมล เกิดสมศรี และปรีชา พันธุ์แน่น, 2563) 3) แนวทางการพัฒนานโยบายการสื่อสาร ควรร่วมมือกับองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องรวมกันเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อ

ผลักดันนโยบาย โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะเพื่อจัดทำนโยบาย ที่สำคัญคือ ต้องมีการออกเป็นแนวทางปฏิบัติ (Guideline) เพื่อให้เกิดแนวทางในการดูแลที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์กมล เกษแก้วและ พัด ลวางกูร ที่พบว่า การกำหนดนโยบายควรต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย โดยมีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แท้จริง โดยเฉพาะในการออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (พิมพ์กมล เกษแก้ว และพัด ลวางกูร, 2563)

5. ผลการการศึกษาการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าควรมีการจำทำนโยบายดังต่อไปนี้ 1) จัดทำนโยบายการสื่อสารเพื่อผลักดันให้บุคลากรทางแพทย์ใช้โภชนาการ Low FODMAP ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน 2) จัดทำนโยบายสื่อสารที่เป็นในรูปแบบแนวทางปฏิบัติ (Guideline) 3) นโยบายการสื่อสารโดยที่นำหัวข้อโภชนาการ Low FODMAP ในการควบคุมโรคเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการเรียนแก่บุคลากรการแพทย์ที่มีความเกี่ยวข้อง 4) กำหนดนโยบายในการสื่อสารโดยผ่านทางฉลากอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้จากการแนะนำของบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของพระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม และคณะที่ได้กล่าวว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจวางแนวทางกว้าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการ (พระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม และคณะ, 2565) และงานวิจัยของ รุ่งฤดี แก้วชลคราม ที่พบว่าความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสาธารณสุข จึงควรส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและนำไปปรับใช้ต่อไป (รุ่งฤดี แก้วชลคราม, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

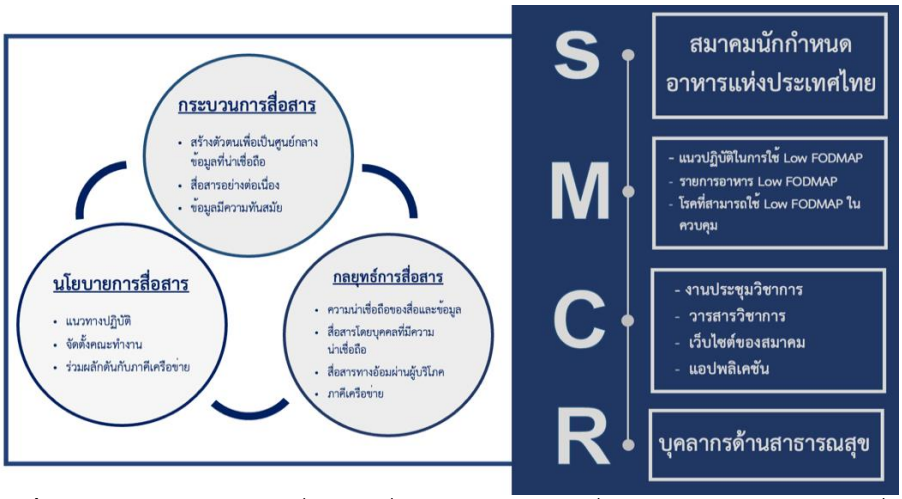

ภาพที่ 1 ข้อสรุปนโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย

จากงานวิจัยเรื่องนโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย พบว่าว่ามีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) กระบวนการสื่อสาร โดยผู้ส่งสารต้องมีการสร้างตัวที่มีความชัดเจน และเป็นแหล่งศูนย์ข้อมูล ที่มีน่าเชื่อถือ ทันสมัย โดยเลือกช่องทางการสื่อสารที่มีความน่าเชื่อ และสามารถสื่อสารได้อย่างต่อเนื่อง 2) กลยุทธ์การสื่อสาร ผู้ส่งสารใช้กลยุทธ์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสื่อบุคคลที่มีความน่าเชื่อเป็นผู้เผยข้อมูล ทั้งนี้ผู้ส่งสารควรร่วมกับองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือให้มีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อระดมกำลังในการสื่อสาร ในอีกส่วนหนึ่งคือ กลยุทธ์การสื่อสารทางอ้อม โดยผ่านผู้บริโภค เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดการซักถามโภชนาการแก่บุคลากรสาธารณสุข ส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ 3) นโยบายการสื่อสาร ควรมีจัดทำแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้แก่บุคคากรด้านสาธารณสุข โดยที่มีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายร่วมกัน จัดตั้งคณะทำงานเพื่อออกนโยบายซึ่งทำให้นโยบายที่ออกไปเป็นในทิศทางเดียวกัน โดย 3 องค์ประกอบเป็นข้อสรุปที่ได้จากการแตกประเด็นย่อยจากผลการศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

นโยบายการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ Low FODMAP เพื่อการควบคุมโรคของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย ได้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยและผู้รับสารคือบุคลากรทางการแพทย์ ในเรื่องด้านความรู้และทัศนคติ นโยบาย กระบวนการสื่อสารโภชนาการ Low FODMAP โดยนำมาปรับแก้และพัฒนาที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ และทำการศึกษากลยุทธ์ของผู้ส่งสารทั้ง 3 ด้านคือ กล

ยุทธ์ด้านการจัดการเนื้อหา กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ และกลยุทธ์ด้านการโน้มน้าวใจ เพื่อใช้ในพัฒนาและกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการเผยแพร่ อีกส่วนหนึ่งคือ ทำการศึกษาการกระบวนเผยแพร่ความรู้ซึ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารของผู้รับสารทั้ง 5 ขั้นตอน โดยทราบในแต่ละขั้นของผู้รับสารมีความต้องการสื่อสารอย่าง และมีองค์ประกอบใดในแต่ละขั้น โดยที่ได้ข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทยควรมีการจัดสรรในด้านกำลังคนเพื่อนำมาดำเนินการจัดทำแผนยุทธ์ศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการนำสู่การจัดทำนโยบายที่เกี่ยวโภชนาการ Low FODMAP และข้อเสนอแนะของงานวิจัยควรที่นำความรู้จากงานวิจัยชิ้นนี้นำไปใช้ในการพลักดันโภชนาการ Low FODMAP ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ด้านการรับรู้ความรู้ ทัศนคติ และการนำไปใช้ ของบุคลากรด้านการแพทย์

เอกสารอ้างอิง

กนกนาถ ลิขิตไพรวัลย์. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กเพจในจังหวัดพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กรมอนามัย สำนักโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข. (2562). แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี. เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2565 จาก https://e-meeting.anamai.moph.go.th/agenda_att/file_emeeting_agenda_ att_.

กิติยา วิสิฐพงศ์พันธุ์ และคณะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งต่อการตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยทางไซเบอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์, 32(1), 33-38.

จิตตินันทน์ ตั้งประเสริฐ และพิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์. (2563). นโยบาย การบริหารจัดการ และการใช้สื่อในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ของกรมประชาสัมพันธ์ในบริบทประเทศไทย 4.0. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 20(1), 137-152.

นพพงศ์ เกิดเงิน และคณะ. (2564). ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการสั่งซื้ออาหารแบบออนไลน์เดลิเวอรีของผู้ใช้บริการในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 3(2), 1-19.

น้ำทิพย์ พรมสูตร. (2563). การยอมรับนวัตกรรมทางการเงินของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ปิยะ พละปัญญา. (2562). การยอมรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, 36(3), 96-101.

พระครูปลัดประวิทย์ วรธมฺโม และคณะ. (2565). การกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาลไทย. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(3), 29-43.

พิชญาภา ชินคำ และ จุรีวัลย์ ภักดีวุฒิ. (2561) กลยุทธ์การจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกบริษัทประกันชีวิตของตัวแทนประกันชีวิตในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 12(1), 11-12.

พิมพ์กมล เกษแก้ว และพัด ลวางกูร. (2563). การกำหนดนโยบายการพัฒนายางพาราประเทศไทย. วารสารรัชต์ภาคย์, 14(32), 12-22.

เพียงกมล เกิดสมศรี และ ปรีชา พันธุ์แน่น. (2563). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของ “ตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น” ประเทศไทย. วารสารร่มพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 38(1), 22-33.

มณี วิเศษพาณิช. (2561). การศึกษาสภาพการสื่อสารภายในองค์กร กรณีศึกษา บริษัท คาสิโอ ประเทศไทย จำกัด. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มุจลินท์ ม่วงยาน และปรเมศร์ อัศวเรืองพิภพ. (2561). ปัจจัยความสนใจที่มีอิทธิพลต่อการเลือกกิจกรรมเสริมประสนการณ์ต่างประเทศของนักศึกษาปริญญาตรี. วารสารวิทยาการจัดการ, 5(1), 108-124.

ยิ่งขวัญ กิตติโชติพันธุ์. (2563). แนวทางการพัฒนากระบวนการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานจัดซื้อ กรณีศึกษา บริษัทผลิตเครื่องดื่มสำเร็จรูปแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม. ในวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุ่งฤดี แก้วชลคราม. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับพื้นที่ในเขตสุขภาพที่ 11 ปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2565 จาก http://www.stpho.go.th/Research/%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A4%E0%B8%94%E0%B8%B5%20%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%A5%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A1.pdf.

วรรณภรณ์ รัตนโกสุม. (2564). การศึกษาทัศนคติ สภาพปัญหาและพฤติกรรมการใช้งานในการรับ-ส่งหนังสือราชการ ด้วยระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ของบุคลากรคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. เรียกใช้เมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565 จาก http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3860/3/20220524-Research-Wannaporn%20R..pdf.

สุภัทรชัย รินสาย และวจี ปัญญาใส, (2564). แนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(8): 283-296.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2563). ทฤษฎีการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์ และณัชนิชา กรกิ่งมาลา. (2561). กลยุทธ์และเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสารชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนหัวเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วารสารนิเทศตร์ธุรกิจบัณฑิตย์, 12(2), 221-247

Aziz, I. et al. (2017). Small intestinal bacterial overgrowth as a cause for irritable bowel syndrome: guilty or not guilty?. *Current opinion in gastroenterology*. 33(3), 196-202.

Dukowicz, A. C. et al. (2007). Small intestinal bacterial overgrowth: a comprehensive review. *Gastroenterology & hepatology*, *3*(2), 112–122.

Vargas, P. et al. (2017). A Practical Guide to Experimental Advertising Research. *Journal of Advertising*, 46(1): 101-114.